

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας
και Οικονομικών

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΩΝ ΧΩΡΙΚΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ 2014-2020

Επιτελική Σύνοψη Συμπερασμάτων

Παρουσίαση στο Δίκτυο Αξιολόγησης Προγραμμάτων ΕΣΠΑ 2021 - 2027

Αθήνα, 23/5/2024

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Γιώργος Χατζόπουλος
Πρόεδρος & Διευθύνων
Σύμβουλος ΕΥΡΩΤΕΚ Α.Ε.
Αγγελική Δεμερτζή
Οικονομολόγος - Πολεοδόμος,
MSc

Αντικείμενο

Αντικείμενο του έργου ήταν η αξιολόγηση των επιπτώσεων των Χωρικών Εργαλείων στην Ελλάδα 2014-2020 (Ολοκληρωμένων χωρικών παρεμβάσεων, Βιώσιμης Αστικής ανάπτυξης και ΤΑΠΤΟΚ) στο πλαίσιο των ΠΕΠ.

Η αξιολόγηση περιλάμβανε:

- απαντήσεις στα ερωτήματα αξιολόγησης,
- αναφορά στις μεταβολές σχετικών με τις παρεμβάσεις δεικτών εκροών και αποτελέσματος των Προγραμμάτων 2014-2020 και
- ανάλυση του βαθμού κατά τον οποίο οι παρατηρούμενες μεταβολές στους δείκτες αποτελέσματος αποδίδονται στις αξιολογούμενες παρεμβάσεις χωρικών εργαλείων.

Η αξιολόγηση κατέληξε σε συμπεράσματα και σε συστάσεις, με έμφαση στα ζητήματα που θα έπρεπε να ληφθούν υπ' όψη κατά το σχεδιασμό και την εφαρμογή των αντίστοιχων παρεμβάσεων στην περίοδο 2021 - 2027.

Ταυτότητα της Έρευνας

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΩΝ ΧΩΡΙΚΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ 2014-2020

Αναθέτουσα Αρχή:	Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος «Τεχνική Βοήθεια και Υποστήριξη Δικαιούχων»
Ανάδοχος:	ΕΥΡΩΤΕΚ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΜΕΛΕΤΗΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ
Διάρκεια Έργου:	28/04/2023 - 31/03/2024
Ομάδα Έργου:	Δρ. Ειρήνη Ηλιοπούλου, Αρχιτέκτων - Πολεοδόμος (συντονίστρια) Χρήστος Τριγκώνης, Μηχανικός Χωροτάκτης - Πολεοδόμος, MSc Αγγελική Δεμερτζή, Οικονομολόγος - Πολεοδόμος, MSc Γιώργος Χατζόπουλος, Πρόεδρος & Διευθύνων Σύμβουλος ΕΥΡΩΤΕΚ
Μεθοδολογία της Έρευνας	Ποσοτική και Ποιοτική (mixed method)
Δείγμα Ποιοτικής Ανάλυσης:	Δομημένα Ερωτηματολόγια: 51/61 Χωρικοί Φορείς και 38/608 Φορείς Εταιρικού Σχήματος/ Διαβούλευσης Ημιδομημένες Συνεντεύξεις σε βάθος (IDIs): 13/13 Διαχειριστικές Αρχές ΠΕΠ Ομάδες Εστιασμένης Συζήτησης (focus groups): 4/5 focus groups με επιλεγμένες χωρικές στρατηγικές
Πηγές Ποσοτικής Ανάλυσης:	Στοιχεία ΟΠΣ (χρηματοδοτικά στοιχεία υλοποίησης ενταγμένων έργων, στοιχεία δεικτών εκροών και αποτελεσμάτων) Στοιχεία από ετήσιες εκθέσεις υλοποίησης ΠΕΠ Εκτιμήσεις - προβλέψεις από διαχειριστικές αρχές

Γενικά

- Ο σχεδιασμός, η υλοποίηση και η αξιολόγηση των Στρατηγικών Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης ενισχύθηκαν σημαντικά σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο την περίοδο 2014-2020.
- Αποτελούν κομβικό εργαλείο υλοποίησης και εμβάθυνσης της Πολιτικής Συνοχής με χρηματοδότηση από διαφορετικές πηγές.
- Βασική πτυχή των Στρατηγικών Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης είναι η τοπο-κεντρική προσέγγιση (place-based approach) και ως εκ τούτου η δυνατότητα χάραξης πολιτικής από τη σκοπιά των τοπικών αναγκών.

Βασικά στοιχεία

- Οι στρατηγικές ΟΧΕ σχεδιάστηκαν για να αντιμετωπίσουν ή ενδυναμώσουν ειδικά χαρακτηριστικά σε τμήματα Περιφερειών και αφορούσαν κυρίως στην τουριστική/πολιτιστική αξιοποίηση.
- Οι στρατηγικές ΒΑΑ υλοποιούνται στο πλαίσιο των 13 ΠΕΠ, μέσω των ΟΧΕ ως μηχανισμού υλοποίησης. Προτεραιότητα δίνεται στις πόλεις έδρες των Περιφερειών ή στις λειτουργικές περιοχές με ορισμένο μέγεθος πληθυσμού.
- Οι στρατηγικές ΤΑΠΤΟΚ ΕΚΤ ήταν κυρίως συμπληρωματικές των στρατηγικών ΤΑΠΤΟΚ (LEADER) του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014 - 2022 και του Προγράμματος Αλιεία και Θάλασσα.
- Αφορούν μεγάλο αριθμό θεματικών στόχων και επενδυτικών προτεραιοτήτων, καλύπτοντας ευρύ φάσμα δράσεων.
- Οι κοινωνικοοικονομικές κρίσεις επηρέασαν τον σχεδιασμό των χωρικών φορέων, διευρύνοντας τη χρήση μέτρων που αντιμετωπίζουν τη φτώχεια και τον κοινωνικό χωρικό αποκλεισμό ή τονώνουν την τοπική αγορά εργασίας.

Βασικά στοιχεία

- Σε εθνικό επίπεδο υλοποιήθηκαν (ή/και συνεχίζονται προς υλοποίηση στην επόμενη προγραμματική περίοδο) 60 χωρικές στρατηγικές:
 - 12 Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ),
 - 37 Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις/Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (ΒΑΑ),
 - 11 Στρατηγικές Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία των Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤοΚ).
- Στα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα την περίοδο 2014-2020 εντάχθηκαν συνολικά:
 - 3.235 έργα χωρικών στρατηγικών (2.655 κρατικών και 580 μη κρατικών ενισχύσεων)
 - συνολικού προϋπολογισμού 583.278.402 € (συγχρηματοδοτούμενης δημοσίας δαπάνης),
 - αποτέλεσαν το 11,03% του συνολικού προϋπολογισμού των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (συγchr. ΔΔ) και
 - οι πληρωμές προσέγγισαν την 31/12/2023 το 54,41% των εντάξεων.

Περιφέρεια	Αριθμός ενταγμένων έργων	Πληρωμές (Συγχρ. ΔΔ, €)	% Ενταγμένων έργων στο συνολικό Π/Υ Χωρικών Στρατηγικών	% πληρωμών στα ενταγμένα έργα
Ανατολική Μακεδονία α Θράκη	62	33.605.792	81,92%	50,78%
Κεντρική Μακεδονία	362	35.905.586	38,15%	84,47%
Θεσσαλία	901	14.629.198	69,58%	43,41%
Ηπείρου	21	40.611.775	159,93%	44,86%
Δυτική Ελλάδα	102	39.250.680	67,87%	45,53%
Δυτική Μακεδονία	128	25.434.075	52,14%	62,31%
Στερεά Ελλάδα	7	1.395.409	6,72%	33,72%
Πελοπόννησος	144	16.708.015	80,85%	42,45%
Ιόνια Νησιά	10	4.008.740	40,12%	23,52%
Βόρειο Αιγαίο	30	21.980.892	70,55%	53,52%
Κρήτη	725	17.478.492	45,74%	55,55%
Αττική	741	65.084.699	33,67%	74,40%
Νότιο Αιγαίο	2	1.295.013	52,32%	46,26%
Σύνολο	3.235	317.388.367	55,69%	54,41%

Πίνακας:

Κατανομή και χρηματοδοτικά στοιχεία υλοποίησης ενταγμένων έργων χωρικών στρατηγικών κατά ΠΕΠ 2014-2020

Πηγή:

ΟΠΣ ΕΣΠΑ

(επεξεργασία από εξαγωγή δεδομένων 9/1/2024)

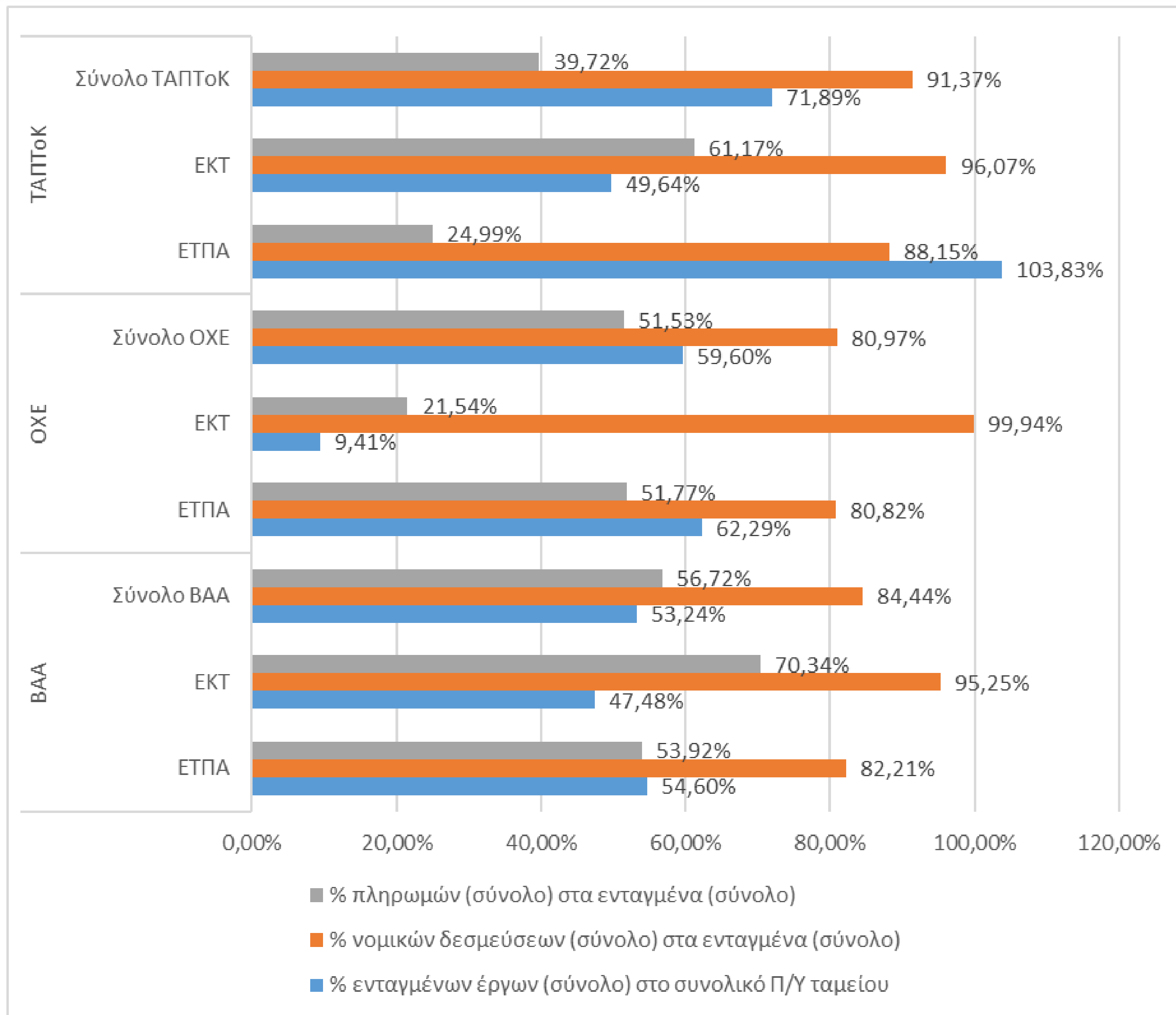
Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2021-2027
Εξομνη Ανάπτυξη για Όλους

Βασικά στοιχεία

- Μέτρια επίδοση στις εντάξεις έργων ΕΤΠΑ (χωρικών εργαλείων ΟΧΕ και ΒΑΑ) με εξαίρεση τα ΤΑΠΤοΚ. Μέτρια επίδοση παρατηρείται επίσης στις εντάξεις έργων ΕΚΤ με αρνητική εξαίρεση τις ΟΧΕ όπου η επίδοση είναι μικρή με ποσοστό 9,41%.
- Τα ποσοστά νομικών δεσμεύσεων κινούνται σε πολύ ικανοποιητικά επίπεδα σε αντίθεση με τα ποσοστά πληρωμών που καταγράφονται μέτριες προς χαμηλές επιδόσεις δημιουργώντας την ανάγκη τμηματοποίησης έργων.
- Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στα έργα ΕΚΤ των ΟΧΕ με ποσοστό πληρωμών μόλις 21,54% και στα έργα ΕΤΠΑ των ΤΑΠΤοΚ με αντίστοιχο ποσοστό 24,99%.

Γράφημα:

Στοιχεία υλοποίησης ενταγμένων έργων χωρικών εργαλείων ανά χωρικό εργαλείο και Ευρωπαϊκό Διαρθρωτικό και Επενδυτικό Ταμείο (ΕΔΕΤ)

Πηγή:

ΟΠΣ ΕΣΠΑ

(επεξεργασία από εξαγωγή δεδομένων 9/1/2024)

Πλαίσιο Ανάλυσης και Σύνθεσης Αξιολόγησης

Αξιολογική Ενότητα

Αντίκτυπος

Αξιολογικές Θεματικές - Κριτήρια Καλών Πρακτικών/ Προκλήσεων

- Σε ποιο βαθμό κατάφερε το χωρικό εργαλείο να απαντήσει/επιτύχει τους στόχους, που τέθηκαν στο ΠΕΠ και στη Χωρική Στρατηγική; **(αποτελεσματικότητα)**
- Σε ποιο βαθμό κατάφερε το ολοκληρωμένο χωρικό εργαλείο να αποτυπώσει/αντιμετωπίσει της τοπικές ανάγκες, ανάλογα με το χωρικό πλαίσιο (αστική περιοχή, αγροτική περιοχή, ορεινή περιοχή, νησί, αραιοκατοικημένη περιοχή, κ.α.); **(αποτελεσματικότητα)**

Διακυβέρνηση/ Διαβουλεύσεις/ Διοικητική κουλτούρα

- Σε ποιο βαθμό κατανεμήθηκαν με αποκεντρωμένο τρόπο ευθύνες σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης; **(συμμετοχή/ συνεργασία)**
- Σε ποιο βαθμό επιτεύχθηκε ένα αντιπροσωπευτικό και υψηλό εύρος διαβούλευσης με τοπικούς δρώντες; **(συμμετοχή/ συνεργασία)**
- Σε ποιο βαθμό αναδείχθηκαν/ εφαρμόστηκαν νέες νομοθεσίες, κανονισμοί; **(καινοτομία)**
- Σε ποιο βαθμό έχει παραχθεί καινοτομία ως προς τον εντοπισμό των προκλήσεων, τη διαδικασία σχεδιασμού ή τη λήψη αποφάσεων; **(καινοτομία)**

Ολοκληρωμένη προσέγγιση και συνοχή της χωρικής στρατηγικής

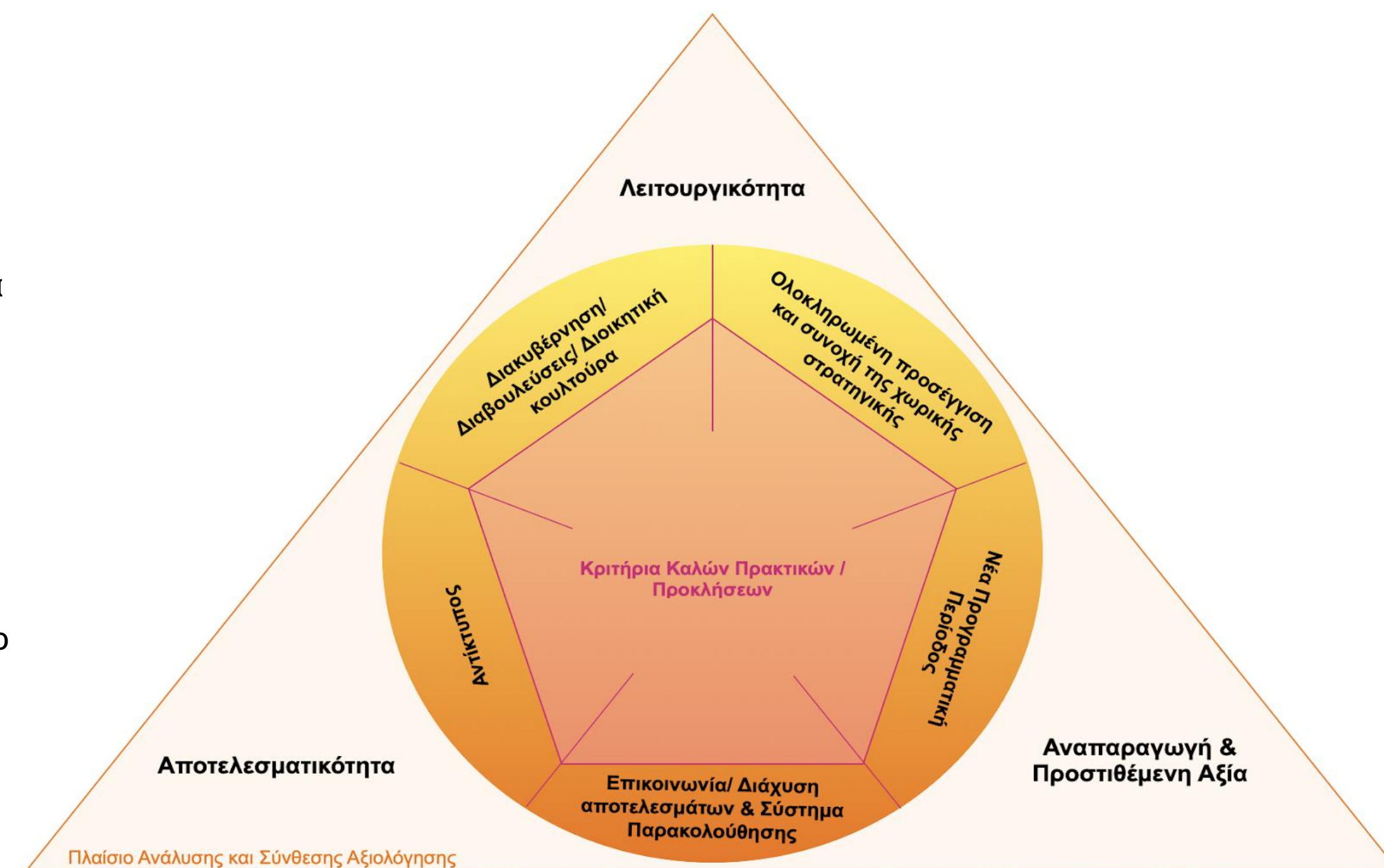
- Σε ποιο βαθμό διαφοροποιούνται οι προσεγγίσεις και οι δραστηριότητες στο πλαίσιο των ΟΧΕ από προσεγγίσεις και δραστηριότητες στο πλαίσιο άλλων παρεμβάσεων, που χρηματοδοτούνται από τα ΕΔΕΤ και έχουν δρομολογηθεί στην περιοχή; **(αποτελεσματικότητα)**
- Σε ποιο βαθμό ήταν συμβατές οι παρεμβάσεις μεταξύ τους, δημιουργώντας (εν δυνάμει) συνέργειες; **(ολοκλήρωση)**
- Σε ποιο βαθμό αναδείχθηκαν/ εφαρμόστηκαν νέες τεχνολογίες; **(καινοτομία)**

Επικοινωνία/ Διάχυση αποτελεσμάτων & Σύστημα Παρακολούθησης

- Σε ποιο βαθμό συνέβαλλε η επικοινωνία στη διασφάλιση της συναίνεσης της τοπικής κοινωνίας; **(συμμετοχή/ συνεργασία)**
- Σε ποιο βαθμό συνέβαλλε η επικοινωνία στην συμπερίληψη και τη διαφάνεια; **(συμμετοχή/ συνεργασία)**

Νέα Προγραμματική Περίοδος

- Σε ποιο βαθμό είναι πιθανή η βιωσιμότητα των παρεμβάσεων στο μέλλον; **(βιωσιμότητα)**
- Σε ποιο βαθμό είναι πιθανό να αναπαραχθούν πλευρές της χωρικής στρατηγικής σε άλλο παρόμοιο πλαίσιο, για άλλες παρόμοιες ανάγκες; **(ικανότητα αναπαραγωγής)**

Αντίκτυπος ΟΧΕ 2014-2020

Ο αντίκτυπος των χωρικών στρατηγικών προσδιορίζεται με βάση το κατά πόσο μια στρατηγική ενίσχυσε την πολυδιάστατη τοπική ανάπτυξη και εντάχθηκε σε ένα ευρύτερο τοπικό όραμα, που έλαβε υπόψη τις τοπικές ανάγκες και προκλήσεις, καταρτίστηκε εμπλέκοντας ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερομένων μερών και φορέων και έδωσε έμφαση στις λύσεις ολοκληρωμένης τοπο-κεντρικής προσέγγισης, τόσο κατά το σχεδιασμό όσο και κατά την υλοποίηση.

Σύμφωνα με τους δείκτες αποτελέσματος φαίνεται ότι επετεύχθη :

Θετικός αντίκτυπος σε δράσεις όπως υποδομών, δικτύων:

- υγείας και κοινωνικής πρόνοιας,
- τουρισμού / πολιτισμού,
- επιχειρηματικότητας / απασχόλησης,
- κοινωνικής ένταξης και εκπαίδευσης/δια βίου μάθησης

μικρότερη συμβολή παρατηρήθηκε σε δράσεις

- θεσμικής ενδυνάμωσης και
- δράσεις αντιμετώπισης της κλιματικής κρίσης

Περιβαλλοντικός, Οικονομικός/Τεχνολογικός και Κοινωνικός Αντίκτυπος

Περιβαλλοντικός Αντίκτυπος	Οικονομικός/ Τεχνολογικός Αντίκτυπος	Κοινωνικός Αντίκτυπος
<ul style="list-style-type: none">• Ικανοποιητικός περιβαλλοντικός αντίκτυπος (16% στο περιβάλλον, αλλά μόλις 2% στην κλιματική κρίση)• Πολλά από τα έργα στόχευσαν παρεμβάσεις περιβαλλοντικού χαρακτήρα, αλλά η (μη) υλοποίησή τους δείχνει ότι ο αντίκτυπος δεν επέφερε τα αναμενόμενα αποτελέσματα• Έμφαση σε έργα μείωσης ρύπων, διαχείρισης αποβλήτων, πράσινων συστημάτων μεταφορών, ωστόσο η υλοποίηση αυτών των παρεμβάσεων παρουσιάζει πολύ μικρή απορρόφηση (σύνθετα έργα, υψηλών προϋπολογισμών που προϋποθέτουν υψηλό βαθμό ωριμότητας)	<ul style="list-style-type: none">• Μικρός άμεσος οικονομικός αντίκτυπος (δαπάνες)• Ο μεγαλύτερος όγκος των ενισχύσεων για την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας• Περιορισμένες περιπτώσεις στοχευμένης ενίσχυσης των επιχειρήσεων ως μέρος του τοπικού παραγωγικού συστήματος• Το σχετικό έλλειμμα εμπειρίας και τεχνογνωσίας των Χωρικών Φορέων στο σχεδιασμό δράσεων στήριξης της επιχειρηματικότητας καλύφθηκε μόνο στις περιπτώσεις όπου υπήρξε ουσιαστική διαβούλευση και συνεργασία με τους επιχειρηματικούς φορείς• Τα έργα υποδομής, συχνά αποτελούν έργα εξευγενισμού και μεμονωμένων αναπλάσεων, ενώ σημαντικά έργα υποδομής (όπως ενδεικτικά μεταφορών, διαχείρισης αποβλήτων, κοκ) μακροπρόθεσμα θα επέφεραν πιο βιώσιμα αποτελέσματα μεγαλύτερου οικονομικού αντικτύπου	<ul style="list-style-type: none">• Κατά κανόνα συνεισέφεραν παρεμβάσεις του ΕΚΤ, ωστόσο υπήρξαν και δράσεις του ΕΤΠΑ που συνέβαλαν (βελτιώσεις - αναβαθμίσεις υποδομών κοινωνικού χαρακτήρα)• Κοινωνικός αντίκτυπος υπαρκτός αλλά μη ορατός στις τοπικές κοινωνίες• Περιορισμένες συμμετοχικές διαδικασίες χωρίς δυνατότητα αλληλοτροφοδότησης κοινωνικών ζητημάτων με τα μέτρα αντιμετώπισής τους• Καλές πρακτικές: (ενδεικτικά) Αστικά Παρατηρητήρια (Σέρρες, Θεσσαλονίκη), ψηφιακές πλατφόρμες διαβούλευσης (Βόλος, Βόρειο Αιγαίο) και σημεία επαφής/τηλεφωνικές δομές (Δράμα), χαρτογράφηση κοινωνικών προβλημάτων (Πειραιάς), κέντρα κοινότητας (Δ. Αθήνα), Κέντρο Ένταξης των Μεταναστών, κέντρο ημέρας αστέγων, κοινωνικό εστιατόριο (Τρίκαλα), ενίσχυση των δεξιοτήτων εργαζομένων και ανέργων ατόμων με αναπηρία (ΠΕΠ Κ. Μακεδονίας) .

Συμπεράσματα

- Γενικές παρατηρήσεις

- σχεδόν σε όλα τα Περιφερειακά Προγράμματα και τις εγκεκριμένες χωρικές στρατηγικές η ολοκληρωμένη προσέγγιση περιγράφηκε στο σχεδιασμό τους και ελήφθη επαρκώς υπόψη,
- η ολοκληρωμένη προσέγγιση βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση με την ορθή χαρτογράφηση και προτεραιοποίηση των τοπικών ζητημάτων (οικονομικών, κοινωνικών, περιβαλλοντικών),
- οι περισσότερες στρατηγικές ενσωμάτωσαν ολοκληρωμένες προσεγγίσεις, χωρίς ωστόσο να έχει επιτευχθεί πάντα ο απαιτούμενος βαθμός συνέργειας των δράσεων. Η υλοποίηση των δράσεων χαρακτηρίστηκε σε αρκετές περιπτώσεις από αποσπασματικότητα των παρεμβάσεων και
- κατά τη μελέτη των επιπτώσεων των χωρικών εργαλείων που εφαρμόστηκαν κατά την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020 αναδείχθηκε ένας μικρός, αλλά σημαντικός αριθμός καινοτόμων πρακτικών, που επέδρασε θετικά στην υλοποίηση των στρατηγικών. Ενδεικτικά αναφέρεται, η υποστήριξη των τοπικών οικονομιών με μέτρα ενίσχυσης της μικρής επιχειρηματικότητας μέσω θερμοκοιτίδων, hubspots, τοπικών συμφώνων ποιότητας, συγκρότησης clusters ΜμΕ.

Συμπεράσματα

- Η βιωσιμότητα, η ολοκληρωμένη προσέγγιση και η τοποκεντρική προσέγγιση αποτελούν ένα τρίγωνο αλληλοεπηρεαζόμενων και αμφίδρομων εννοιών/πρακτικών.
- Οι στρατηγικές που παρουσίασαν καλές επιδόσεις στους δείκτες αποτελέσματος παρουσιάζουν και πιο βιώσιμα αποτελέσματα σε ζητήματα:
 - περιβάλλοντος και μείωσης εκπομπών ρύπων,
 - ανάδειξης τοπικού πολιτιστικού/τουριστικού προϊόντος,
 - κατάρτισης και δια βίου μάθησης απασχολούμενων και ανέργων και
 - τοπικής επιχειρηματικότητας.
- Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η συμμετοχή και η συνεργασία αποτέλεσαν όρους για τον επιτυχή σχεδιασμό και υλοποίηση των στρατηγικών σε πολλαπλά επίπεδα.

Συμπεράσματα

- Τα τοπικά ζητήματα εντοπίστηκαν, αναλύθηκαν και τέθηκαν στον πυρήνα επίλυσης ευρύτερων χωροκοινωνικών ζητημάτων όταν:
 - καταρτίστηκε ένα σχέδιο δράσης που περιλάμβανε συνεκτικές μεταξύ τους παρεμβάσεις, που παρήγαγαν συνέργειες και αλληλοσυμπληρούμενες δράσεις,
 - οι στοχεύσεις ήταν διακριτές, σαφείς και αναλυτικά επεξεργασμένες,
 - οι προτεινόμενες δράσεις και παρεμβάσεις των χωρικών στρατηγικών βρίσκονταν σε συνάφεια με το προτεινόμενο χωρικό πλαίσιο και χωρικό τύπο (αστικό, ημι-αστικό, περιαστικό, αγροτικό χώρο, περιφερειακές, υποπεριφερειακές και διαπεριφερειακές περιοχές).

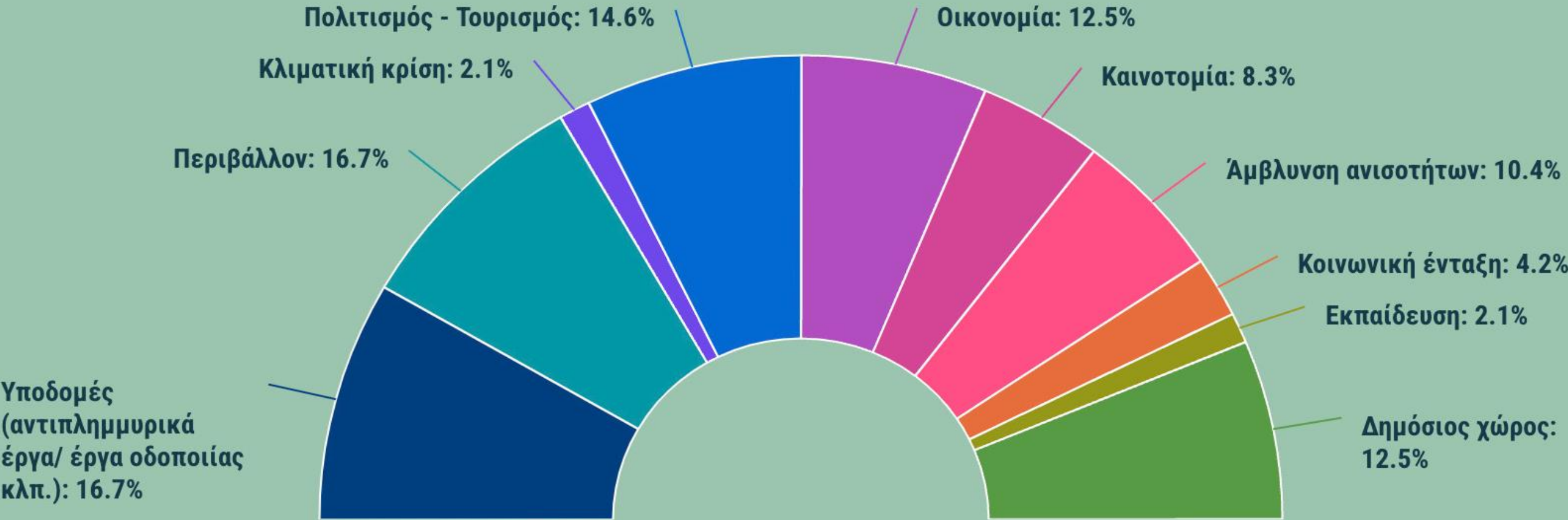
Συμπεράσματα

- Τα κυριότερα προβλήματα που παρουσιάστηκαν και επέδρασαν αρνητικά στην αποτελεσματικότητα αρκετών χωρικών στρατηγικών, έγκεινται:
 - στην ανωριμότητα των μελετών, των προπαρασκευαστικών εργασιών και των συνοδών έργων των παρεμβάσεων
 - στις καθυστερήσεις κατά την υλοποίηση των έργων που αφορούν εγκρίσεις, αδειοδοτήσεις, αρχαιολογικά ευρήματα κοκ,
 - στην αποσπασματικότητα των δράσεων, που οφείλεται στην έλλειψη συνεκτικού σχεδίου δράσης, διακριτών στόχων και επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων,
 - στην απουσία σαφών οργανογραμμάτων των σχημάτων διακυβέρνησης με διακριτές αρμοδιότητες και ιεραρχήσεις ρόλων και διαδικασιών,
 - στην περιορισμένη τεχνική και διοικητική επάρκεια των χωρικών φορέων, ελλείψει στελεχιακού δυναμικού στις κρίσιμες σχετικές υπηρεσίες τους και διαρκούς επιμόρφωσης/κατάρτισής του.

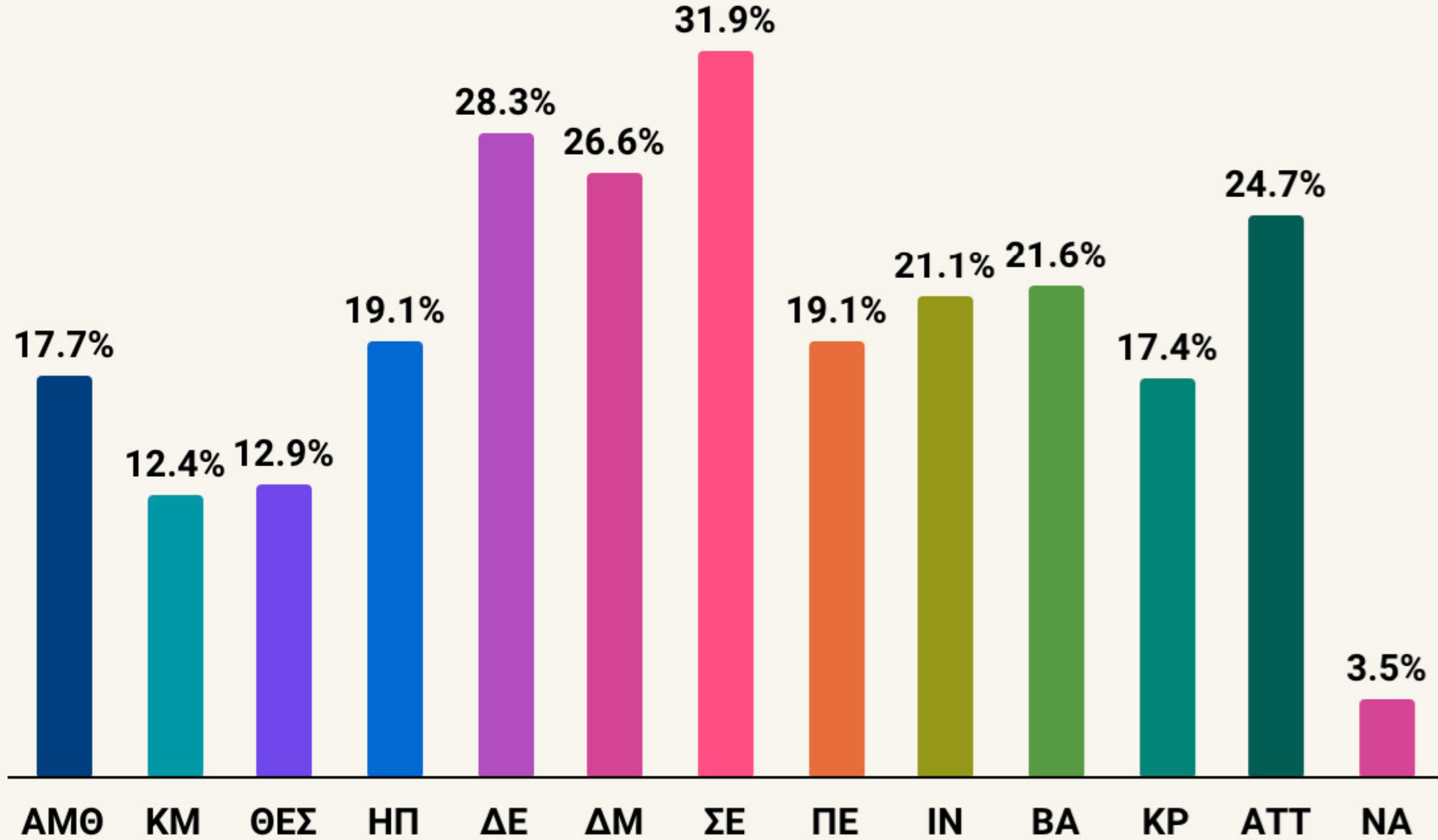
Κύρια Ευρήματα

Τομεακός Αντίκτυπος Χωρικών Στρατηγικών

Θετικός Αντίκτυπος Χωρικών Στρατηγικών ανά τομέα, Πηγή: Απαντήσεις στα δομημένα ερωτηματολόγια από Χωρικούς Φορείς και Φορείς Διαβούλευσης (ποιοτική έρευνα)

% Κατανομή Π/Υ των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων σε χωρικές στρατηγικές

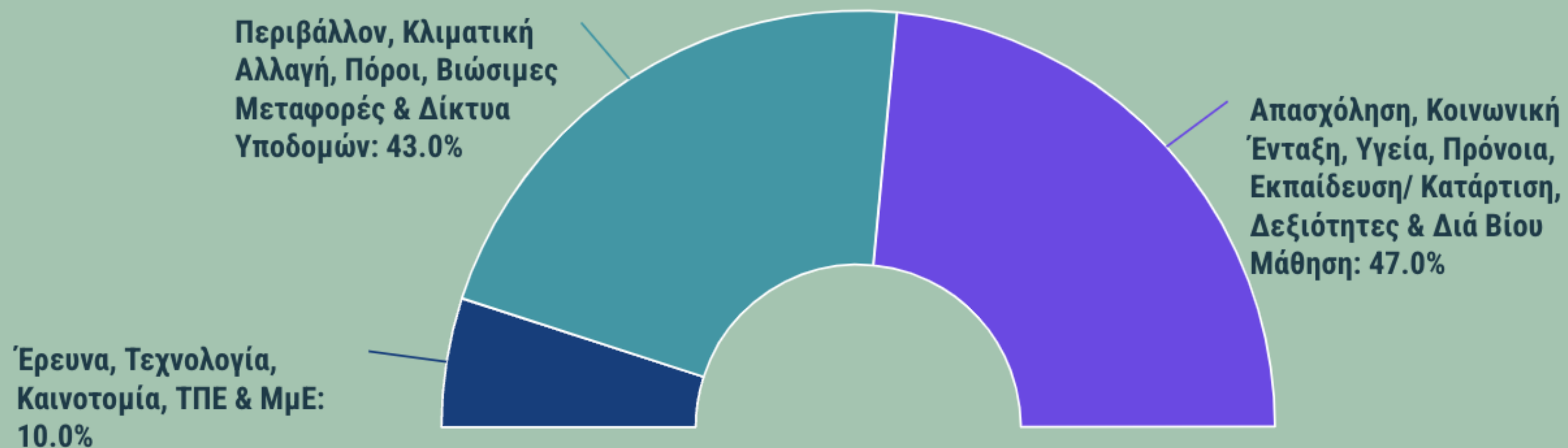

Ποσοστό Προϋπολογισμού των ΠΕΠ που διατέθηκε στις χωρικές στρατηγικές, Πηγή: στοιχεία ΟΠΣ, ίδια επεξεργασία

Κύρια Ευρήματα

Κατανομή των δεικτών αποτελέσματος ανά επενδυτική προτεραιότητα και κατ' επέκταση ανά ομάδα Θεματικών Στόχων. Το μεγαλύτερο ποσοστό δεικτών αποτελέσματος εμφανίζεται σε επενδυτικές προτεραιότητες και Θεματικούς Στόχους σχετικούς με την απασχόληση, ένταξη κι εκπαίδευση, ενώ σχετικά το ίδιο συμβαίνει και με τους δείκτες που σχετίζονται με δράσεις περιβάλλοντος, υποδομών και δικτύων. Μικρότερο ποσοστό συμβολής αφορά σε δράσεις έρευνας, τεχνολογίας, καινοτομίας κι επιχειρηματικότητας.

Κατανομή Δεικτών Αποτελέσματος Χωρικών Εργαλείων ανά ομάδα Θεματικών Στόχων

Πηγή: Στοιχεία ΟΠΣ, Ιδία Επεξεργασία

Συμπεράσματα

- Ως προς τη διαφοροποίηση των παρεμβάσεων των χωρικών εργαλείων συγκριτικά με τη φυσιογνωμία παρεμβάσεων που χρηματοδοτούνται από τις λοιπές παρεμβάσεις προγραμμάτων ΕΣΠΑ παρατηρήθηκε ότι:
 - δεν υπήρξε πάντα σημαντική διαφοροποίηση ως προς τη φυσιογνωμία των παρεμβάσεων, κυρίως διότι τα χωρικά εργαλεία αντιμετωπίζονται ως μια πηγή χρηματοδότησης που μπορεί να αξιοποιηθεί για να υλοποιηθεί μια “προαποφασισμένη” λίστα έργων, τα οποία συχνά περιορίζονται σε μεμονωμένα έργα εξευγενισμού, αποδυναμώνοντας μια ολοκληρωμένη προσέγγιση και
 - ειδικά σε μεγαλύτερα αστικά κέντρα ή μητροπολιτικές περιοχές, όπου έργα μεγαλύτερης εμβέλειας η /και προϋπολογισμού που έχουν διαδημοτικό ή διαπεριφερειακό πεδίο εφαρμογής χρηματοδοτούνται και από τα τομεακά προγράμματα (π.χ. έργα υποδομής ΥΜΕΠΕΡΑΑ ή δράσεις επιχειρηματικότητας από το ΕΠΑΝΕΚ) δυσχεραίνεται η συνολική και ολοκληρωμένη παρακολούθηση των παρεμβάσεων.

Συμπεράσματα

- Η ολοκληρωμένη προσέγγιση διαφέρει από τις παραδοσιακές προσεγγίσεις παρέμβασης, καθώς επιδιώκει:
 - την πολυτομεακή και διατομεακή συνεργασία (οικονομικών δραστηριοτήτων, στρατηγικών στόχων, διοικητικών δομών),
 - την πολυσυμμετοχικότητα δρώντων, φορέων, θεσμικών οργάνων
 - την ολιστική θεώρηση κατά την οποία οι διάφορες διαστάσεις της βιωσιμότητας (οικονομικής, κοινωνικής, περιβαλλοντικής και πολιτιστικής) λαμβάνονται ισότιμα υπόψη κατά τον σχεδιασμό και υλοποίηση μιας στρατηγικής προκαλώντας συνέργειες και νέα προστιθέμενη αξία.

Συμπεράσματα

- Ως προς τη διακυβέρνηση επισημαίνονται:
 - η περιορισμένη προηγούμενη εμπειρία και ικανότητα χωρικών φορέων στη συγκρότηση και συστηματική διατήρηση τοπικών σχημάτων διαβούλευσης και παρακολούθησης των στρατηγικών,
 - η περιορισμένη αξιοποίηση των ΟΧΕ σε διαδημοτική ή υποπεριφερειακή κλίμακα ως απόρροια και των αδυναμιών τόσο των Περιφερειών όσο και των Δήμων να σχεδιάσουν αντίστοιχες στρατηγικές,
 - η επιτυχημένη πρακτική σύστασης Ενδιάμεσων Φορέων Διαχείρισης και
 - η περιορισμένη η/και αναποτελεσματική δημοσιοποίηση και ενημέρωση των τοπικών κοινωνιών για την πρόοδο υλοποίησης των δράσεων και των αποτελεσμάτων τους.

Συμπεράσματα

- Ως προς τη διαβούλευση προέκυψαν τα εξής συμπεράσματα:
 - τα ουσιαστικά αποτελέσματα των διαβουλεύσεων σε γενικές γραμμές ήταν μέτρια ενώ υπήρξε ένα ευρύ φάσμα αποτελεσμάτων - από πολύ καλές και αποτελεσματικές πρακτικές έως ανύπαρκτες ή προσχηματικές διαβουλεύσεις,
 - η επιτυχία των διαβουλεύσεων καθορίστηκε από τη σταθερή και ισχυρή βούληση και ικανότητα των Χωρικών Φορέων να ανατροφοδοτηθούν από τις τοπικές δυνάμεις (της κοινωνίας, των επιχειρήσεων, των φορέων),
 - στις στρατηγικές των μεγάλων αστικών κέντρων οι διαβουλεύσεις δυσχεραίνονται λόγω του πλήθους των υποκειμένων και των ζητημάτων, των πολλών επιπέδων και των διαφορετικών ταχυτήτων συμμετοχής,

Συμπεράσματα

- Ως προς τη διαβούλευση προέκυψαν τα εξής συμπεράσματα:
 - οι στρατηγικές με ολοκληρωμένο χαρακτήρα και σαφείς στοχεύσεις είχαν μεγαλύτερη ευχέρεια να εμπλέξουν περισσότερους φορείς στις διαδικασίες διαβούλευσης,
 - οι στρατηγικές που είχαν διαδημοτικό πεδίο εφαρμογής υλοποίησαν καλύτερες διαβουλεύσεις όταν οι διοικήσεις των δήμων βρίσκονταν σε κλίμα συνεργασίας και μηδαμινές όταν βρίσκονταν σε τροχιά σύγκρουσης επιδιώξεων και
 - η συντριπτική πλειοψηφία του ρόλου των διαβουλεύσεων ολοκληρώθηκε με την ολοκλήρωση της φάσης του σχεδιασμού, με αποτέλεσμα να μη διαμορφωθεί κλίμα παρακολούθησης και αλληλοτροφοδότησης κατά τη διαδικασία της υλοποίησης των παρεμβάσεων.

Συμπεράσματα

- Όλες οι στρατηγικές παρουσίασαν θετικές πλευρές (σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό). Η συστηματική καταγραφή και ανάδειξη των καλών πρακτικών, καθώς και η συστηματοποίηση των μεθόδων των καλών πρακτικών μπορεί να διαμορφώσει τις προϋποθέσεις αναπαραγωγής τους, είτε στο ίδιο πεδίο με μεγαλύτερη εμβάθυνση, είτε σε άλλα πεδία εφαρμογής. Η αναπαραγωγή των καλών πρακτικών προϋποθέτει:
 - διαρκή βελτίωση των σχεδίων δράσης
 - μεγαλύτερο προϋπολογισμό
 - επαρκή στελέχωση οργανισμών - υπηρεσιών και εκπαίδευση ανθρώπινου δυναμικού
 - συγκρότηση μηχανισμών παρακολούθησης και διαβούλευσης, δημιουργία κέντρων διαβούλευσης για σταθερή και μόνιμη παρακολούθηση των διαδικασιών για επιτάχυνση και διαφάνεια (ομάδες παρακολούθησης)

Δυνατά και Αδύναμα Σημεία Χωρικών Εργαλείων 2014-2020

Αδύναμα σημεία

- 1** Περιορισμένη ωριμότητα των έργων
- 2** Καθυστερήσεις στις διαδικασίες έγκρισης και αδειοδότησης των έργων
- 3** Αποσπασματικότητα στις παρεμβάσεις
- 4** Περιορισμένη συμβολή των διαβουλεύσεων
- 5** Ελλιπής διοικητική ικανότητα Χωρικών Αρχών
- 6** Ανεπάρκεια στη δημοσιότητα των Στρατηγικών κατά την υλοποίηση
- 7** Ασθενής θεματική ή/και χωρική εστίαση
- 8** Υποστελέχωση κρίσιμων/σχετικών υπηρεσιών των Χωρικών Αρχών

Δυνατά σημεία

- 1** Ομάδα τεχνικής αξιολόγησης για τον πληρέστερο έλεγχο της σκοπιμότητας των έργων
- 2** Ανταγωνιστική διαδικασία επιλογής των Στρατηγικών

Διακριτές δράσεις για την υποστήριξη της διαβούλευσης (Ψηφιακή πλατφόρμα διαβούλευσης και ενημέρωσης, Ευαισθητοποίηση των πολιτών στις διαβουλεύσεις, Σημεία επαφής για συλλογή προβλημάτων)
- 3** Διακριτές δράσεις για την υποστήριξη της διαβούλευσης (Ψηφιακή πλατφόρμα διαβούλευσης και ενημέρωσης, Ευαισθητοποίηση των πολιτών στις διαβουλεύσεις, Σημεία επαφής για συλλογή προβλημάτων)
- 4** Διακριτές δράσεις για προβολή και δημοσιότητα των Στρατηγικών
- 5** Διακριτές καινοτόμες δράσεις (Κοινωνικές έρευνες, χαρτογράφηση κοινωνικών ομάδων, παρατηρητήρια, εργαστήρια πολιτών)

Μέτρα Αντιμετώπισης & Συστάσεις για την ΠΠ 2021-2027

Μέτρα Αντιμετώπισης ΕΣΣΥΑ

- 1** Αντιμετώπιση καθυστερήσεων
Ενδυνάμωση Χωρικών
Φορέων για ολοκληρωμένη,
σύγχρονη προσέγγιση της
χωρικής ανάπτυξης
- 2** Παροχή Κατευθύνσεων για
συνεχή ουσιαστική
διαβούλευση
- 3** Εξωτερική/ Εξειδικευμένη
υποστήριξη στο σχεδιασμό και
την υλοποίηση Σχεδίων
Δημοσιότητας
- 4** Στήριξη της κοινωνικής
πολιτικής, των δράσεων
κοινωνικής ένταξης, της
συμμετοχής των πολιτών

Συστάσεις Μελετητικής Ομάδας

- 1** Διοικητική επάρκεια, στελέχωση
και εκπαίδευση ανθρώπινου
δυναμικού
- 2** Συγκρότηση Δομών
Διακυβέρνησης/ Χωρικού Φορέα
- 3** Διενέργεια έρευνας διάγνωσης
αναγκών του πληθυσμού

Συγκρότηση μηχανισμών
παρακολούθησης και
διαβούλευσης, δημιουργία
κέντρων διαβούλευσης
- 4** Επικέντρωση στις δράσεις
δημοσιότητας
- 5** Υλοποίηση ενός μοντέλου
συμπληρωματικότητας των
δράσεων ΕΚΤ και συνέργειας
των Ταμείων

Σας ευχαριστούμε για το χρόνο σας!

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Γιώργος Χατζόπουλος
Πρόεδρος & Διευθύνων
Σύμβουλος ΕΥΡΩΤΕΚ Α.Ε.
Αγγελική Δεμερτζή
Οικονομολόγος - Πολεοδόμος,
MSc

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας
και Οικονομικών

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Γιώργος Χατζόπουλος
Πρόεδρος & Διευθύνων
Σύμβουλος ΕΥΡΩΤΕΚ Α.Ε.
Αγγελική Δεμερτζή
Οικονομολόγος - Πολεοδόμος,
MSc